

echter aan dat Synge niet zozeer een kritisch portret van de vrouwen zelf toont, maar van een bekrompen maatschappij die vrouwen nauwelijks bescherming biedt: liefdeloze verstandshuwelijken, armoede, de verwachting om veel kinderen te produceren, opgroeien in een pub tussen dronkaards en vechtersbazen,... In de context daarvan herkent Harris in Synge's ambivalente houding tegenover Darwins theorieën: de vrouwen in Synge's werk zijn sterke figuren die zelf partnerkeuzes maken op basis van seksuele en charmante aantrekkingskracht, maar Synge, zelf getroffen door een zwakke gezondheid, portretteerde geen sterke mannen. Nergens in zijn stukken is er sprake van een nieuwe generatie of een positief beeld van het moederschap, integendeel. In *Deirdre of the Sorrows*, Synge's bijna-afgewerkte toneelstuk voor hij stierf, kiest het hoofdpersonage de dood boven een toekomst als vrouw van Lavarcham en moeder van zijn kinderen.

Kort voor deze publicatie over Synge's theater en proza verscheen, bracht het Ierse Druid Theatre hulde aan John Millington Synge ter gelegenheid van zijn honderd jaar oude werk. Net zoals deze publicatie nieuw leven blaast in de studie van Iers theater en de herontdekking van een auteur, presenteerde dit theater het volledige oeuvre van de auteur onder de naam "The Synge Cycle" in de periode 2004-2006. Volle zalen, een tournee naar Edinburgh en de V.S., en razend enthousiaste recensies bewijzen dat Synge een hedendaags publiek nog steeds erg kan boeien. Toch blijkt dat de Ierse connectie een zeer sterke rol speelt in de waardering voor zijn oeuvre. Buiten dit circuit worden zijn stukken slechts bij uitzondering nog opgevoerd. Enigszins verrassend dat de critici in deze *Cambridge Companion* zich daar geen vragen bij stellen. Elk van hen benadrukt de universaliteit, de diepgang en kwaliteit van Synge's werk. Toch kan men zich niet van de indruk ontdoen dat, los van de inspiratie die hedendaagse Ierse auteurs in het werk van Synge zoeken (en vinden), het internationale publiek van vandaag zich niet meer aangesproken voelt door het originele werk van Synge. Of wachten we tot een nieuwe productie buiten Ierland zich aankondigt?

Karen VANDEVELDE

VERDI EN WAGNER

Johan Uytterschaut, *Portret van een dubbelmonarchie, Opera in de 19de eeuw*, Kapellen: Uitg. Pelckmans, 2010. (ISBN 978-90-289-4918-9)

Centraal in dit boek, bedoeld voor "een breed geïnteresseerd intellectueel publiek" staan de biografieën en werken van de twee operacomponisten die de negentiende eeuw beheersten: Giuseppe Verdi en Richard Wagner. De auteur vroeg zich af welke invloed hun levensweg heeft gehad op hun oeuvre, gaat dit na en confronteert beide carrières met elkaar. Maar vooraf geeft hij een overzicht van de geschiedenis van de opera tot op het moment dat Verdi en Wagner voor het voetlicht treden. Hij doet dat op een vlot verhalende manier in een meestal toegankelijke taal. Hij schildert de politieke achtergrond, in zover die een rol speelde in het leven van de kunstenaar en van belang was voor zijn evolutie en geeft ons een aantal biografische details en anekdotes. Die nemen uiteindelijk een belangrijker plaats in dan het ontstaansproces en de analyse van de werken maar dat was waarschijnlijk de bedoeling. Op die manier krijgen we een levendig beeld van de wereld waarin beide componisten leefden en werkten, hun idealen en frustraties, de mensen die hen omringden, hielpen of tegenwerkten, het kader waarin de werken ontstonden en hun uitvoeringen. Wanneer dieper op de werken zelf wordt ingegaan is het voor een leek waarschijnlijk niet altijd gemakkelijk de uiteenzetting te volgen daar die soms toch vrij technisch is. Een zekere kennis van het libretto is ook dikwijls onontbeerlijk en die is niet altijd gemakkelijk te vinden in de soms erg summiere korte inhouden die aan het boek zijn toegevoegd. Een lijstje met verklaringen van muzikale en Italiaanse termen zou ook nuttig geweest zijn.

In een "Postludium" behandelt de auteur ook het ge- of misbruik dat van de muziek van beide componisten is gemaakt. Bij Wagner kan uiteraard de Hitler-connectie niet ontbreken. Voor Verdi wordt naar een mogelijke Mussolini-link gespeurd. En dan is er een kort overzicht van de muzikale navolgers van beide componisten en het vermelden van het inpikken en gebruiken van hun muziek door de filmindustrie.

In het hoofdstuk "Programmabrochure" geeft de auteur de korte inhouden van de opera's van Verdi en Wagner met rolverdelingen en heeft hij enkele documentaire gegevens samengebracht. Soms zijn die m.i. te beknopt en ontbreken essentiële of verduidelijkende elementen bv. waarom Tannhäusers beschrijving van de liefde verontwaardiging oproept. Op andere momenten zij er onnodige details bv. Violetta valt dood neer op de sofa. Ook zijn er enkele onjuistheden: *Der Fliegende Holländer* wordt vandaag nagenoeg altijd als eenakter opgevoerd, niet soms zoals de auteur beweert. Ook over de verschillende versies zou er iets meer mogen staan.

Erna METDEPENNINGHEN